

Тема 3.Свідомість і мова

План

- 1.Поняття ідеального.
- 2.Поняття та категорія «свідомість».
- 3.Мова як знакова система.

Ідеальне.

Як категорія: те, що не є матеріальним.

Як поняття: думки, почуття, воля

Для об'єктивного ідеалізму: ідеальне - це світова душа, світова воля, божий розум тощо.

Для матеріалізму: ідеальне це відображення матеріального (мозку).

Психофізична проблема – це проблема співвідношення ідеального й матеріального, фізичного й психічного та, відповідно, свідомості й людського мозку.

Як матеріальне породжує нематеріальне?

Рішення:

- 1) Вульгарний матеріалізм (Кабаніс, 18ст.) : усе матеріальне, думки, почуття також матеріальні.
- 2) Ідеалізм: ідеальне є самостійною сутністю.
- 3) Діалектичний матеріалізм (марксизм, 19-20ст.): ідеальне не самостійна сутність, а своєрідне відображення матеріального.
- 4) Психофізичний паралелізм (Декарт, Лейбніц): ідеальне й матеріальне самостійні незалежні сутності.
- 5) Позафілософські і позанаукові підходи: парапсихологія, світова енергія.

Свідомість

- Рефлексивне знання.
- Абстрактне мислення (на відміну від предметного).
- Частина психіки.

Структура психіки

1) Чуттєве (відчуття, сприйняття, уявлення) і раціональне (поняття, судження, умовивід)

2) Психіку поділяють на свідому і несвідому.

3) Зигмунд Фройд (19-20ст: несвідоме (воно), свідоме (я, еґо), надсвідоме (супереґо, над-Я)

Мова

- 1) Засіб комунікації (зберегати, передавати, обробляти інформацію)
- 2) Знакова система (синтаксис, семантика, прагматика).

Трикутник Фреге: знак, предмет (денотат), смисл

Знак: предмет, який вказує на інший предмет

Види знаків: іконічні, символічні

Ознаки мови

- Виразні: відображає думки, відношення речей (не просто означає)
- Операційні: знаки визначаються операціями над іншими знаками
- Конструктивні: утворення нових елементів та структур (поезія)

Види мов

- Природні (українська, англійська)
- Штучні (математика, логіка, комп'ютерні, есперанто) – для боротьби з полісемією.

Концепція лінгвістичної відносності

Сепір та Уорф: мова детермінує свідомість та мислення